

Edward Janiak

"W trosce o pełnię wiary : dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966-1994",
Tarnów 1995 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 4/1, 156-158

1996

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ostatnio mówi się o spontanicznym pojawianiu się życia monastycznego w protestantyzmie i anglikanizmie⁶. Nie jest to wprawdzie naśladowanie katolickich zakonów, lecz sam ten fakt wskazuje na to, że uważne wsłuchanie się w radykalny głos Ewangelii prowadzi do życia zakonnego. Wielką pomocą w uważnym wsłuchiwaniu się w radykalny głos Ewangelii jest książka ks. P. Liszki *Charyzmatyczna moc życia zakonnego*.

ks. Bogdan Ferdek

W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966-1994, „BIBLOS”, Tarnów 1995, s. 450.

W ostatnich trzydziestu latach mocniej ujawniają się poglądy, niekiedy wprowadzane w życie, które negują pewne elementy doktryny Kościoła i wprowadzają zamieszanie we wspólnotach kościelnych. Jest to częściowo zrozumiałe, gdyż żyjemy jeszcze w okresie fermentu dyskusji posoborowych. W nurcie głębokich zmian posoborowych i jeszcze większych przemian kulturowych usiłowano wówczas poddawać w wątpliwość szczególnie dużo tez, które wcześniej wydawały się niekwestionowalne. W tym czasie w obrębie dysput teologicznych pojawiły się pewne interpretacje prawd wiary i moralności chrześcijańskiej, których nie sposób pogodzić ze „zdrową nauką” (por. 2 Tm 4, 3). Urząd Nauczycielski Kościoła zobowiązany jest zabrać głos wtedy, gdy określone nurty myśli teologicznej i pewne twierdzenia filozoficzne są niezgodne z prawdą objawioną (por. Jan Paweł II, *Veritatis Splendor*, nr 29).

Obrona wiary i jej czystość były głównym zadaniem Kongregacji Świętego Oficjum. Dziś zadanie te kontynuuje Kongregacja Nauki Wiary, ale są one znacznie poszerzone. Włączając się w dzieło powszechnej ewangelizacji, ma także promować wiarę. Aby móc sprostać stawianym wymaganiom, Kongregacja ta skoncentrowała się – jako pierwszorzędnym swoim celu – na opracowywaniu dokumentów, które odpowiadają na ważniejsze problemy pojawiające się w naszych czasach oraz wskazują właściwą drogę ich rozwiązania. Rzeczywiście różne Konferencje Episkopatu, poszczególni biskupi, teologowie i ludzie nauki domagają się od Kongregacji Nauki Wiary wyjaśnienia rodzących się współcześnie trudnych problemów moralnych, takich jak np. technika biomedyczna i interwencje w początkowym stadium życia oraz w same procesy jego przekazywania.

Teologowie z radością powitają książkę, która ukazała się w Wydawnictwie Diecezji Tarnowskiej BIBLOS. Chodzi o zbiór dokumentów Kongregacji Nauki Wiary z lat 1966-1994, zatytułowany *W trosce o pełnię wiary*. Znajdują się w nim

⁶ Zob. J. B o s c h, *Rozkwit życia zakonnego w Kościołach protestanckich i anglikańskich*, „Communio”, 1985, nr 6, s. 68-81.

pisma, instrukcje, informacje, listy, deklaracje, dekry, normy, uwagi i odpowiedzi, które wspomniana Kongregacja wydała od Soboru Watykańskiego II aż do r. 1994. Kolekcję rozpoczyna instrukcja o małżeństwach mieszanych, a kończy List do biskupów Kościoła katolickiego na temat przyjmowania Komunii Świętej przez wiernych rozwiedzionych żyjących w nowych związkach. Znajdują się w niej dokumenty, które zainteresują teologa fundamentalistę i dogmatyka. Warto tu wymienić niektóre tytuły: Deklaracja dotycząca wiary w misteria Wcielenia i Trójcy Świętej wobec niektórych współczesnych błędów (1972), Deklaracja o częstotkach eucharystycznych (1972), Deklaracja o katolickiej doktrynie o Kościele przeciw niektórym współczesnym błędom (1973), List do biskupów o niektórych zagadnieniach dotyczących eschatologii (1979), Instrukcja o chrzcie dzieci (1980), List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych zagadnieniach dotyczących szafarza Eucharystii (1983), List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია (1992).

W omawianym zbiorze sporo miejsca zajmują dokumenty interesujące teologa moralistę. Wymieńmy przykładowo te, które są związane ze sprawowaniem i przyjmowaniem Sakramentu Pokuty: Normy duszpasterskie dotyczące udzielenia sakramentalnego rozgrzeszenia ogólnego (1972), Deklaracja o obronie godności Sakramentu Pokuty (1973), Odpowiedź na pytanie dotyczące udzielania rozgrzeszenia ogólnego (1978), List do ordynariuszy miejsca przypominający niektóre normy dotyczące egzorcyzmów (1985), Dekret o ekskomunie, której podlegają ujawniający treść spowiedzi (1988). Są we wspomnianej książce też dokumenty, które zainteresują teologa ekumenistę, teologa duchowości i prawnika kościelnego. Wystarczy w tym względzie zapoznać się ze szczegółowym indeksem tematycznym, znajdującym się na str. 323-333.

Jednak ta publikacja nie jest przeznaczona tylko dla teologów. Dokumenty w niej zawarte zamierzają ponadto służyć pomocą także biskupom w przedstawianiu w sposób poprawny doktryny Kościoła w różnych miejscach. Wiele mogą z niej również skorzystać zwykli duszpasterze, albowiem niektóre dokumenty wprost dotyczą duszpasterstwa, np. wspomniany List na temat przyjmowania Komunii Świętej przez wiernych rozwiedzionych żyjących w nowych związkach (1994), List o duszpasterstwie osób homoseksualnych (1986), Deklaracja o ekskomunie, której podlegają katolicy należący do sekt masońskich lub podobnych stowarzyszeń (1981), Dekret o celebracji Mszy św. w Kościele katolickim za innych zmarłych chrześcijan (1976), Dekret o pogrzebie kościelnym (1973).

Omawiana kolekcja z pewnością może zainteresować też bioetyków i lekarzy, jak wskazuje indeks tematyczny są w niej deklaracje, o następujących sprawach: antykoncepcja, bezpłodność, cierpienie, eksperymenty lekarskie, embrion, etyka seksualna, eutanazja, homoseksualizm, impotencja, interwencje lecznicze, izolacja macicy, manipulowanie genetyczne, masturbacja, płód, podwiązanie jajowodów, prokreacja, przerywanie ciąży, samobójstwo, sterylizacja, środki znieczulające, terapia, zabiegi lecznicze, sztuczne zapłodnienie. Wyliczenie to wskazuje, że dokumenty Kongregacji Nauki Wiary rzeczywiście stanowią kompendium aktualnej doktryny Kościoła w sprawach moralnych, szczególnie dyskutowanych.

W trosce o pełnię wiary Kongregacja musi też przestrzegać przed błędami niektórych teologów o głośnych nazwiskach. Mamy więc dwa dokumenty odnoszące się do teologii Künga: Deklaracja w sprawie dwóch książek profesora Hansa Künga (1975), Deklaracja o niektórych aspektach nauczania teologicznego profesora Hansa Künga (1979). Są trzy dokumenty w sprawie teologii Schillebeeckxa: Listy do o. Edwarda Schillebeeckxa (1980, 1984), Informacja o książce o. Edwarda Schillebeeckxa, *Pleidooi voor mensen in der Kerk*. Na podstawie tej korespondencji możemy się przekonać, jakie zarzuty stawiał tym teologom Urząd Nauczycielski Kościoła. Poza tymi dwoma głośnymi teologami są jeszcze dokumenty dotyczące błędnych koncepcji teologicznych, proponowanych przez takich teologów, jak J. Pohier (1979), L. Boff (1985), C. Curran (1986), A. Guindon (1992).

Jak pisze kard. J. Ratzinger w słowie wstępnym omawianej książki, chociaż dokumenty przedstawione nie mają jakiejś idei przewodniej, lecz zamierzają udzielić odpowiedzi na różne problemy, to jednak zebrane w jedną kolekcję stanowią zwierciadło lat posoborowych i pilniejszych zagadnień, jakie pojawiły się w tym czasie. Istotnie tworzą kompendium aktualnej doktryny Kościoła, chociaż nie w takiej mierze jak wydany niedawno *Katechizm Kościoła Katolickiego*.

ks. Edward Janiak

Anselm Reichhold, *Die deutsche katholische Kirche zur Zeit des Nationalsozialismus (1933-1945)*, EOS Verlag, Erzabtei St. Ottilien 1992, ss. 286.

Książka, którą mamy zamiar przeczytać, staje się bardziej zrozumiała po naszym osobistym zetknięciu się z jej autorem. Tak właśnie było w przypadku omawianej publikacji, którą otrzymałem od ojca Anzelma Reichholda OSB z wymowną dedykacją: „Im Dienst der vollen Wahrheit” (W służbie pełnej prawdy). Zanim przeczytałem książkę, dowiedziałem się od jej autora bardzo wiele na temat celowości i samej koncepcji dzieła. A. Reichhold jest benedyktyinem w opactwie Scheyern – należącym do bawarskiej kongregacji zakonu św. Benedykta pod wezwaniem świętych Aniołów Stróżów (zał. 1858) – gdzie przez wiele lat był nauczycielem matematyki i fizyki w prowadzonym do niedawna gimnazjum zakonnym. Jego pracowite dzieło na temat stosunku Kościoła Katolickiego do narodowego socjalizmu, jak mi opowiadał, zostało przez wielu ocenione jako praca potrzebna i pożyteczna. Książkę wydano w zasłużonym dla misji zagranicznych wydawnictwie arcyopactwa św. Otylii (zał. 1884). Wprawdzie autor nie jest profesjonalnym historykiem, podjął się jednak tej pracy – jak napisał we wstępie – dlatego że w czasie różnych dyskusji o roli Kościoła w Niemczech w latach 1933-1945 stale powraca zarzut pod adresem Stolicy Apostolskiej i Episkopatu, że papieże (zwłaszcza Pius XII) i biskupi niemieccy przez swoje „milczenie” stali się